

Over IKNL

IKNL is het kennis- en kwaliteitsinstituut voor professionals en bestuurders in de oncologische en palliatieve zorg. IKNL stimuleert een integrale aanpak van de zorgketen; van diagnostiek en behandeling tot revalidatie, stervensfase en nazorg. De producten, diensten en adviezen van IKNL leveren een bijdrage aan het verder verbeteren van de oncologische en palliatieve zorg. Het uiteindelijke doel is dat alle patiënten toegang hebben tot optimale zorg in alle fasen van hun ziekte. Zie voor onze producten en diensten www.iknl.nl.

Meer informatie

Kijk voor meer informatie over richtlijnontwikkeling, implementatie en/of evaluatie op www.iknl.nl of neem contact met ons op.

Richtlijn

Een richtlijn is een document met aanbevelingen, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van zorg, berustend op systematische samenvattingen van wetenschappelijk onderzoek en afwegingen van de voor- en nadelen van de verschillende zorgopties, aangevuld met expertise en ervaringen van zorgprofessionals en zorggebruikers (Advies- en expertgroep Kwaliteitsstandaarden (AQUA) Leidraad voor kwaliteitsstandaarden, versie 1, 8 december 2014).

uitgave van
Integraal Kankercentrum Nederland
IKNL
info@iknl.nl, www.iknl.nl
september 2015

richtlijnen de basis voor kwaliteit van zorg

Richtlijnen geven aanbevelingen voor de beste patiëntenzorg in Nederland op basis van wetenschappelijke inzichten.

Ontwikkelingen in de zorg volgen elkaar snel op. Iedere maand worden er duizenden artikelen gepubliceerd, waarin nieuwe diagnostische mogelijkheden en therapeutische interventies zijn beschreven.

IKNL heeft jarenlange ervaring in de ontwikkeling van richtlijnen voor de oncologische en palliatieve zorg. We verzamelen, analyseren en rapporteren gegevens over

kanker, doen onderzoek, adviseren zorgprofessionals en faciliteren samenwerkingsverbanden. Met instrumenten en projecten stimuleren we het gebruik van richtlijnen in de praktijk. Ook geven we feedback en formuleren verbeterpunten voor de toepassing van richtlijnen op basis van data uit de Nederlandse Kankerregistratie (NKR). Hiermee completeren we de richtlijnontwikkeling met implementatie en evaluatie: het alles-in-een concept van IKNL.

ONTWIKKELING: monitoren en reviseren van richtlijnen

De set oncologische en palliatieve richtlijnen is nagenoeg compleet. Ook in de omschakeling naar (meer) evidence based, landelijke, multidisciplinaire richtlijnen zijn de afgelopen decennia grote stappen gezet. Maar richtlijnen blijven in ontwikkeling. Wetenschappelijke verenigingen en hun leden monitoren continu de actualiteit. Zij signaleren nieuwe knelpunten in de praktijk en/of de wens tot revisie van een of meer bestaande modules in een richtlijn. Het regelmatig prioriteren en vervolgens uitvoeren van (modulaire) revisies houdt richtlijnen ‘levend’.

Wetenschappelijke, beroeps- en patiëntenverenigingen mandateren leden om te participeren in de richtlijnwerkgroep. IKNL-adviseurs zorgen voor procesbegeleiding, literatuuronderzoek en overige ondersteuning. Daarbij werken zij conform de daarvoor geldende (inter)nationale kwaliteitscriteria. Op basis van één of meer uitgangsvragen worden evenzoveel modules gereviseerd. Bewijslast uit de literatuur combineren we met kennis, ervaring en voorkeuren van professionals en patiënten. Dit leidt tot een juiste beschrijving van voor- en nadelen van zorgopties. Tijdens dit proces documenteert IKNL eventuele kennislacunes die vervolgens richting kunnen geven aan de onderzoeksagenda op (inter)nationaal niveau.

Iedere discipline krijgt in de commentaarronde de gelegenheid de aanbevelingen te toetsen op toepasbaarheid. Na deze commentaarronde volgt een formele autorisatieprocedure: het definitief vaststellen van de richtlijn door de bij een module betrokken verenigingen. De uiteindelijke richtlijntekst is een verzameling van onderbouwde aanbevelingen voor de praktijk.

IMPLEMENTATIE: zorg verlenen volgens richtlijnen

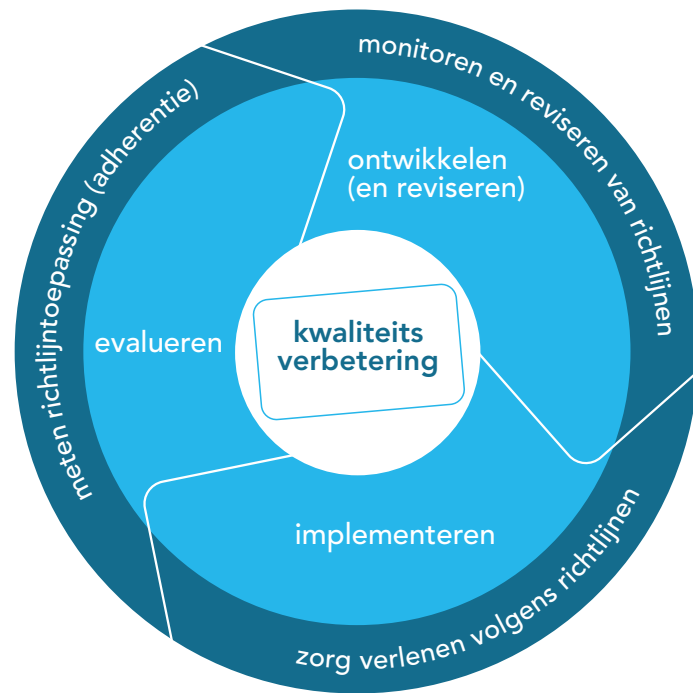
De aanbevelingen uit de richtlijn vragen meestal om veranderingen in de zorgpraktijk: in het professioneel handelen, de organisatie en de zorgstructuur. Dit veranderproces gaat niet vanzelf en vaak zijn er knelpunten. Om het invoeren van richtlijnen te faciliteren, biedt IKNL gerichte implementatietrajecten op landelijke schaal, in regionale netwerken en lokaal. IKNL publiceert de richtlijnen op richtlijnenwebsites en (in samenwerking met werkgroepleden) in vakbladen. Bij elke richtlijn maken we met de werkgroep een implementatieplan zodat professionals aan de slag gaan met de aanbevelingen uit de richtlijn. Daarbij ontwikkelen we met de partijen een specifiek portfolio aan instrumenten die helpen bij het werken met richtlijnen, zoals zorgpaden, digitale beslisbomen, option grids (keuzekaarten). Ook agenderen we de richtlijnen en implementatieproducten in ziekenhuizen, samenwerkingsverbanden in de zorgketen en

tumorwerkgroepen. Daar waar gewenst, adviseert IKNL bij implementatie- of verbetertrajecten.

EVALUATIE: meting richtlijn-toepassing (adherentie)

Richtlijnevaluatie beoogt het kwantificeren van het richtlijngebruik. De richtlijnwerkgroep selecteert relevante aanbevelingen voor evaluatie. Met behulp van de NKR wordt gemeten in welke mate deze aanbe-

velingen worden opgevolgd. Dit geeft inzicht in de naleving van de aanbevelingen en maakt eventuele knelpunten bij het toepassen ervan zichtbaar en bespreekbaar. De resultaten uit de evaluatie vormen gerichte feedback op basis waarvan de implementatiestrategie bij te stellen is. Ook identificeren we zo onderwerpen uit de richtlijn die mogelijk voor revisie in aanmerking komen.

Partners

IKNL werkt samen met verschillende nationale en internationale partners. In Nederland stemmen we onder meer af met de wetenschappelijke verenigingen, de Federatie Medisch Specialisten, Kennisinstituut voor Medisch Specialisten (KiMS), NPCF, Levenmetkanker, patiëntenverenigingen, V&VN, NHG, Zorginstituut Nederland (ZIN), Zorgverzekeraars Nederland (ZN), ZonMw en Soncos. Om kosten te besparen en kwaliteit te verbeteren, werken we internationaal samen met onder meer SIGN (Schotland), KCE (België) en ÅZQ (Duitsland). IKNL is sinds de oprichting lid van het Guidelines International Network (GIN).

Criteria

IKNL waarborgt de kwaliteit van alle diensten en producten door aan te sluiten bij (inter)nationale ontwikkelingen en criteria, zoals de Leidraad voor kwaliteitsstandaarden (AQUA), Medisch specialistische richtlijnen 2.0 en AGREE II (instrument voor de beoordeling van richtlijnen).